

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Титаренко Валентини Петрівни на дисертаційну роботу та автореферат Чернявського Богдана Вікторовича «Методика навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю

13.00.02 – теорія та методика навчання технологій

Головним шляхом упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва є їх застосування на заняттях з проектування. При цьому залишаються недостатньо обґрунтованими особливості навчання на базі сучасного технічного забезпечення у процесі підготовки майбутніх учителів та використання комп'ютерного проектування у навчанні майбутніх фахівців освітньої галузі.

Виходячи з того, що традиційні методи не забезпечують у повній мірі ефективної підготовки майбутніх учителів, є нагальна потреба в інноваційній методиці навчання студентів проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, яка обумовлює необхідність забезпечення якісної підготовки майбутнього фахівця, що сприятиме вирішенню цієї проблеми.

На підставі аналізу дисертаційної роботи та автореферату Чернявського Богдана Вікторовича та опублікованих ним праць із результатами науково-дослідної роботи визначено, що в його дисертаційній роботі розглядається актуальна проблема розвитку освітньої галузі, включення у процес навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва сучасних технологій, які зорієнтовані на залучення відповідних засобів, серед яких особливе місце займають засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

Актуальність дисертаційної роботи зумовлена необхідністю подолання низки суперечностей, що спричинені особливостями застосування ІКТ та бази сучасного технічного забезпечення у процесі навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва, науково не обґрунтованих та не розроблених

комплексних методичних систем навчання проектування із застосуванням ІКТ.

На нашу думку, характерним для дисертаційної роботи Б.В. Чернявського є застосування поняттєво-термінологічного апарату, який зорієнтований на всі поняття, які у дослідженні відіграють принципову роль. Ці поняття старанно аналізуються і розкриваються, їх тлумачення достатньо аргументоване і підкріплене авторською точкою зору.

Аналіз основного змісту дисертації. Актуальність досліджуваної проблеми, її методологічні і теоретичні засади одержали в дисертації належне обґрунтування, аргументацію і конкретизацію; сформульовані об'єкт, мета, предмет і завдання дослідження; показана наукова новизна, практичне значення результатів дослідження, одержаних здобувачем, що дозволило визначити глобальні завдання, виконати їх у повному обсязі, про що свідчать отримані результати, сформульовані висновки і рекомендації, які поетапно публікувалися у 9 наукових працях, 5 наукових працях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Дисертаційна робота Б.В. Чернявського докладно й доказово розкриває вихідні науково-теоретичні положення, що визначають позицію автора. У роботі відображено результати детального опрацювання літературних джерел з метою аналізу теоретичних основ методик навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням ІКТ.

Вважаємо, що серед завдань, які поставив перед собою дослідник особливої уваги заслуговує 3 завдання, яке спрямоване на розробку моделі формування методичної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до художнього проектування із застосуванням ІКТ як важливої складової у фаховій підготовці майбутніх учителів. Його важливість обумовлена тим, що впровадження обґрунтованих педагогічних умов, дозволить суттєво покращити загальний рівень підготовки майбутніх учителів та підвищити рівень їх інформаційної компетентності. У процесі виконання дисертаційної роботи всі поставлені завдання виконані у повному обсязі, про що свідчать логічно структуровані висновки, які поміщені у роботі.

У першому розділі дисертант зосередив увагу на характеристиці

теоретичних основ впровадження ІКТ у навчальний процес мистецьких дисциплін, професійних знань і умінь, особливостей навчання художньому проектуванню із застосуванням ІКТ.

Досить доречним є логічний виклад теоретичного матеріалу, який обрано Богданом Вікторовичем. У першому параграфі дисертант представив загальні підходи науковців до сутності та змісту проблеми навчання майбутніх учителів проектуванню із застосуванням ІКТ у контексті вітчизняного та світового досвіду, формування інформаційно-комунікаційної компетентності у педагогічних закладах вищої освіти України, а у подальшому вийшов на логічну необхідність виокремлення компонентів, які потребують сучасного оновлення за рахунок впровадження ІКТ. Належну увагу приділено характеристиці інноваційних технологій світових тенденцій, зарубіжного досвіду та особливостей застосування навчальних засобів.

Відзначаємо, що автор керуючись нормативними документами, результатами емпіричних пошуків, галузевим стандартом вищої освіти України досить доречно та ґрунтовно визначив сутнісні характеристики сучасних концепцій навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва. В якості особистого здобутку науковця його орієнтування на різнопланову підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва, зосередження уваги власне на проектну діяльність, опанування студентом загальних універсальних умінь проектування та знаходження гармонічної єдності у вирішенні професійних специфічних завдань.

Заслуговує позитивної оцінки розкриття сутності поняття «художнє проектування в образотворчому мистецтві із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій» – це педагогічна технологія художнього ІТ-проектування, що вимагає конструювання змісту образотворчого мистецтва, ІКТ і графічного дизайну з використанням принципу інтердисциплінарності. Освітня технологія як сукупність нових способів, прийомів і засобів навчання є складовою методики у низці інших методичних компонентів: змісту, організаційних форм взаємодії учасників навчального процесу, моніторингу навчальних досягнень майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Цілком доречно, є те, що другий розділ дисертаційного дослідження автор присвятив теоретичному обґрунтуванню моделі методичної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до художнього проектування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Науковцем сформульовано теоретичні засади методики навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва художнього ІТ-проекування, обґрунтовано відбір сукупності педагогічних умов, критеріїв і рівнів ефективного формування методичної готовності майбутніх учителів образотворчого мистецтва до художнього проектування з використанням ІКТ, що буде застосована у закладах загальної середньої освіти.

Позитивне враження справляє належним чином організований та проведений формувальний етап експериментального дослідження, використання методів математичної статистики для кількісної та якісної характеристики отриманих результатів, що підсилює очікуваний результат методики навчання проектуванню із застосуванням ІКТ: розширення знань та умінь використання сучасних технічних і програмних засобів у процесі художнього проектування, їх практичного застосування у навчальному процесі, отримання досвіду вирішення завдань із їхньою допомогою; розв'язання практичних завдань з ІТ-проекування, і в кінцевому підсумку позитивно впливає на побудову власної освітньої траєкторії, забезпечує індивідуальний підхід щодо засвоєння знань майбутніх учителів.

Подані у роботі таблиці, рисунки, а також додатки суттєво підвищують сприймання інформації та збільшують цінність проведеного дослідження.

У загальному відзначаємо високий науковий і методичний рівень дисертаційної роботи Богдана Вікторовича. Дисертація відзначається науковою новизною і практичною значущістю одержаних результатів. Вперше у педагогічній теорії визначено сукупність педагогічних умов формування інформаційної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва. У процесі дослідження поглиблено зміст понять «інформаційна компетентність», «методична готовність до художнього ІТ-проекування на заняттях з образотворчого мистецтва».

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та впровадженні у практику роботи закладів вищої освіти основних компонентів методики навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням ІКТ.

Дисертантом розроблено та впроваджено у практику роботи закладів вищої освіти навчально-методичні комплекси дисциплін «Проектування», «Педагогічні технології», «Основи комп'ютерної графіки», «Методики використання комп'ютерної техніки», «Методики навчання образотворчого мистецтва» із використанням ІКТ у навчанні майбутніх учителів образотворчого мистецтва, що складаються з програми навчальної дисципліни, лабораторного практикуму, методичних вказівок до лабораторних занять та самостійної роботи, що дало змогу внести науково обґрунтовані корективи до навчальних програм дисциплін фахового циклу.

Констатуємо, що результати дисертаційного дослідження Б.В. Чернявського можуть бути використані для організації підготовки студентів спеціальності «Образотворче мистецтво», у роботі науково-методичних об'єднань вчителів образотворчого мистецтва та інститутах післядипломної освіти, курсового та дипломного проектування, в процесі розробки навчальних планів, програм спеціальних дисциплін, розробки та удосконалення вже наявних навчальних курсів, програм, факультативів для студентів.

Відзначаючи низку позитивних надбань дисертанта під час вирішення досліджуваної проблематики, доцільно звернути увагу на деякі *недоліки та дискусійні моменти*:

1. Згідно паспорту спеціальності в об'єкті дослідження має бути зафіксовано, що навчання здійснюється з використанням засобів ІКТ, а в предметі, згідно теми дослідження повинна розглядатися методика навчання проектування.

2. Автор дисертації дещо звузив вагомість результатів власного дослідження. У новизні варто було б додати низку положень щодо обґрунтування й розробки автором моделі та відповідної методики навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектуванню. Це дозволило б

більш переконливо довести наукову новизну роботи. Натомість у науковій новизні уточнюються аспекти, які відсутні у завданнях і відповідно не повинні були розглядатися у роботі.

3. Під час теоретичного обґрунтування та розробки моделі варто було б більше приділити уваги компетентнісному підходу, що дозволило б включити до складу запропонованих показників не лише знання, уміння та навички відповідно до вимог навчальних програм, а й відповідні компетентності.

4. Звертає на себе увагу, що частина висновків, зроблені дисертантом за результатами проведеного дослідження мають декларативний характер, і носять не узагальнення основних результатів дослідження, а більше нагадують перелік рекомендацій.

На наш погляд доцільно було б чіткіше висвітлити висновки до кожного розділу дослідження, а у загальних висновках варто зосередитись на рельєфній подачі результатів представленого дослідження у порівняльній характеристиці з існуючими науковими здобутками з предмету дослідження, що надало б більшої "прозорості" та "вагомості" науковому внеску представлені роботи.

5. У використаних основних поняттях, термінах, словосполученнях автор допускає неоднозначність у визначеннях, тому робота має багато незрозумілих висловів, як от: «залучити програмне забезпечення», «інноваційного спектру технологій», «передача системи знань», «забезпечується інтерактивне ознайомлення з метою» і т. ін. На нашу думку, ці терміни не є загальноживаними, тому було б доцільно замінити їх усталеною термінологією.

Окрім того, на сторінках дисертації й автореферату мають місце недоліки стилістичного та синтаксичного характеру. Використовуючи складні речення автор погіршує сприйняття своїх думок.

Проте, висловлені побажання, у цілому, носять дискусійний характер, а тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Дисертаційна робота Чернявського Богдана Вікторовича, безсумнівно, містить значні наукові доробки, нові, раніше не захищені наукові положення. Результати дослідження є раціональними для розв'язання питання навчання майбутніх учителів

образотворчого мистецтва проектування із застосуванням ІКТ.

Вірогідність, надійність та об'єктивність результатів дослідження гарантовані широтою охоплення та узагальнення зібраних і опрацьованих особисто дисертантом наукових джерел (162, з них 7 іноземних), комплексним застосуванням теоретичних, емпіричних і статистичних методів. Список використаних джерел, а також посилання на них у тексті дисертації зроблено з дотриманням вимог. Зміст автореферату відображає положення дисертації.

Дисертаційна робота «Методика навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва проектування із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій» є завершеною самостійною науковою роботою, що заслуговує позитивної оцінки, адже містить нові науково обґрунтовані результати в галузі застосування ІКТ в освіті. За актуальністю, науковим рівнем, науковою обґрунтованістю, достовірністю, практичним значенням, якістю оформлення та повнотою викладу дисертація відповідає вимогам пунктів 11, 12, 14, 15 «Порядку присвоєння наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, які ставляться до робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, а Чернявський Богдан Вікторович заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання технологій.

Доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету технологій та дизайну
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка

 В. П. Гитаренко

